

Likvidace dědictví

Předpoklady pro nařízení likvidace dědictví nejsou splněny nejen tehdy, má-li být řízení o dědictví zastaveno (§ 175h o.s.ř.), ale ani v případě, že zůstavitel zanechal jen majetek nepatrné hodnoty a že k zastavení řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.2 o.s.ř. nedošlo jen proto, že ten, kdo se postaral o pohřeb, odmítl převzít nepatrný majetek zůstavitele do vlastnictví.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1346/2014, ze dne 19.3.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci dědictví po V. M., zemřelém "asi" dne 6. února 2011, za účasti České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v P., vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 35 D 734/2011, o dovolání účastníka proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 28. srpna 2013 č.j. 29 Co 211/2013-64, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Řízení o dědictví po V. M., zemřelém "asi" dne 6.2.2011, bylo zahájeno usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 19.5.2011 č.j. 35 D 734/2011-3. Provedením úkonů v řízení o dědictví po zůstaviteli byla pověřena Mgr. Zdeňka Masopustová, notářka v Liberci (§ 38 občanského soudního řádu).

Okresní soud v Liberci - poté, co zjistil, že zůstavitel nezanechal závěť, že dědici zůstavitele ze zákona dědictví odmítli a že proto má dědictví připadnout státu podle ustanovení § 462 občanského zákoníku, co provedl soupis aktiv a pasiv dědictví, podle něhož zůstavitel kromě hotovosti ve výši 83,- Kč zanechal pouze "mobilní telefon zn. Nokia typ 3100, hodinky zn. Geneva a tranzistorové rádio zn. Sony bez prodejní hodnoty" a podle něhož pasiva dědictví tvoří jen náklady pohřbu ve výši 12.008,- Kč zaplacené Městem Frýdlant, které odmítlo převzít zůstavitelův majetek nepatrné hodnoty, a co na návrh státu vyzval ve smyslu ustanovení § 175n občanského soudního řádu věřitele zůstavitele k přihlášení pohledávek, aniž by se nějaký věřitel ve stanovené lhůtě přihlásil - usnesením ze dne 17.2.2012 č.j. 35 D 734/2011-43 určil obvyklou cenu majetku zůstavitele ve výši 83,- Kč, výši jeho dluhů částkou 12.008,- Kč a předložení dědictví ve výši 11.925,- Kč, potvrdil, že dědictví připadlo podle ustanovení § 462 občanského zákoníku "státu - České republice", a "stanovil" odměnu a hotové výdaje notářky Mgr. Zdeňky Masopustové jako soudního komisaře částkou 958,- Kč, kterou jí zaplatí "stát - Okresní soud v Liberci".

K odvolání účastnice Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci usnesením ze dne 28.8.2013 č.j. 29 Co 211/2013-64 potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že "žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení". Dovodil nejprve, že státu bylo potvrzeno nabytí majetku pouze ve výši 87,- (správně 83,-) Kč, neboť "ostatní drobný majetek je bezcenný", a že tedy stát odpovídá za náklady pohřbu pouze do výše 87,- (správně 83,-) Kč, když případní "další věřitelé již své pohledávky nemohou vůči němu uplatňovat vzhledem k tomu, že při vyhlášené konvokaci věřitelů své pohledávky neuplatnili", a uzavřel, že odvolatelem požadované nařízení likvidace dědictví "by bylo bezúčelné", jestliže věci zůstavitele "jsou bezcenné". Soud prvního stupně tedy v souladu se zákonem potvrdil nabytí dědictví státu, neboť nebyly shledány předpoklady pro nařízení likvidace dědictví.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala účastnice dovolání. Namítá, že návrh na nařízení

likvidace "má účastník možnost podat se znalostí výše předlužení dědictví, resp. po doručení usnesení vydaného podle ustanovení § 175o občanského soudního řádu, pokud věřitel odmítne přijmout na úhradu své pohledávky peníze z dědictví", že však dovolatelka takovým způsobem v projednávané věci nemohla postupovat, protože soud prvního stupně současně s určením výše předlužení potvrdil nabytí dědictví státu. Stát, kterému bylo potvrzeno nabytí předluženého dědictví, se tak stal "právním nástupcem zůstavitele se všemi důsledky z toho plynoucími" a je "vystaven jakémukoliv množství potencionálních sporů s věřiteli, kteří se se svými pohledávkami do dědického řízení nepřihlásili, resp. je soudu v určené lhůtě neoznámili"; i když "odpovídá za dluhy dědictví jen do výše ceny nabytého dědictví", nemůže se "jako právní nástupce zůstavitele zbavit povinnosti vystupovat za zůstavitele při řešení jeho závazků". Podle dovolatelky vyplývá ze znění ustanovení § 175t občanského soudního řádu, že soud je povinen na návrh podaný před nabytím právní moci usnesení o dědictví naříditi likvidaci předluženého dědictví, aniž by mohl zkoumat, zda je "ekonomicky vhodné či z jiného důvodu potřebné likvidaci naříditi či nikoliv". Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil usnesení soudů obou stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že dovolání je třeba i v současné době - vzhledem k tomu, že řízení v projednávané věci bylo zahájeno přede dnem 1.1.2014 - projednat a rozhodnout (srov. Čl. II bod 2. zákona č. [293/2013](#) Sb.) podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31.12.2013 (dále též jen "o.s.ř."), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o.s.ř.).

V projednávané věci bylo pro rozhodnutí soudů významné (mimo jiné) vyřešení právní otázky, zda jsou splněny předpoklady pro nařízení likvidace dědictví v případě, že zůstavitel zanechal jen majetek nepatrné hodnoty a že k zastavení řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.2 občanského soudního řádu nedošlo jen proto, že ten, kdo se postaral o zůstavitelův pohřeb, odmítl převzít nepatrný majetek zůstavitele do vlastnictví. Vzhledem k tomu, že tato otázka procesního práva dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu vyřešena a že její posouzení bylo v projednávané věci významné (určující), dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání je podle ustanovení § 237 o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání napadeného usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat - s přihlédnutím k tomu, že zůstavitel zemřel "asi" dne 6.2.2011 - podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31.12.2013 (dále jen "obč. zák.") a podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31.12.2013.

Dědí se ze zákona, ze závěti nebo z obou těchto důvodů (§ 461 odst. 1 obč. zák.). Dědictví, jehož nenabude žádný dědic, připadne státu (§ 462 obč. zák.). Je-li dědictví předloženo, mohou se dědici s věřiteli dohodnout, že jim dědictví přenechají k úhradě dluhů; soud tuto dohodu schválí, neodporuje-li zákonu nebo dobrým mravům (§ 471 odst. 1 obč. zák.). Projednání dědictví je skončeno usnesením o dědictví, kterým bylo potvrzeno nabytí dědictví jedinému dědici [§ 481 obč. zák., § 175q odst. 1 písm. a) o.s.ř.], nebo kterým byla schválena dohoda dědiců o vypořádání dědictví [§ 482 obč. zák., § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř.], nebo kterým bylo potvrzeno nabytí dědictví podle dědických podílů dědicům, jejichž dědické právo bylo prokázáno, nedošlo-li mezi dědici k dohodě [§ 483 obč. zák., § 175q odst. 1 písm. d) o.s.ř.], nebo kterým bylo potvrzeno, že dědictví, které nenabyl žádný z dědiců, připadlo státu [§ 462 obč. zák., § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř.], anebo kterým byla schválena dohoda o přenechání předloženo dědictví zůstavitelovým věřitelům k úhradě dluhů [§ 471 odst. 1 obč. zák., § 175p o.s.ř., § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř.]. Je-li dědictví předloženo a nedošlo-li k dohodě o přenechání předloženo dědictví zůstavitelovým věřitelům k úhradě dluhů, lze nařídit likvidaci dědictví. Likvidaci dědictví může soud nařídit také tehdy, navrhne-li jí stát za podmínek uvedených v ustanovení § 472 odst.2 obč. zák. (§ 175t o.s.ř.).

Uvedeným způsobem soud postupuje jen tehdy, nejsou-li splněny podmínky pro zastavení řízení o dědictví. Aniž by mohl rozhodnout usnesením o dědictví nebo o nařízení likvidace dědictví, soud řízení o dědictví zastaví, jestliže zůstavitel nezanechal majetek (§ 175h odst.1 o.s.ř.) nebo jestliže zůstavitel zanechal majetek nepatrné hodnoty, který vydal tomu, kdo se postaral o pohřeb (§ 175h odst.2 o.s.ř.).

O majetek nepatrné hodnoty jde zpravidla tehdy, jestliže obvyklá cena majetku zůstavitele podstatně nepřesahuje náklady vynaložené na jeho pohřeb; pro posouzení toho, zda jde o majetek nepatrné hodnoty, je rozhodná výše aktiv dědictví a k případným pasivům dědictví se nepřihlíží. Tomu, kdo se postaral o pohřeb, nelze vydat zůstavitelův majetek nepatrné hodnoty proti jeho vůli (srov. též rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.8.1984 sp. zn. 4 Cz 36/84, které bylo uveřejněno pod č. 18 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1986).

Zanechal-li zůstavitel majetek jen nepatrné hodnoty, který nelze vydat tomu, kdo se postaral o jeho pohřeb (protože s tím nesouhlasí), nejsou dány podmínky pro zastavení řízení o dědictví; soud proto i takový majetek projedná jako dědictví a rozhodne o něm usnesením o dědictví. S názorem, že soud nařídí likvidaci předloženo dědictví, i když bude zjištěno, že zůstavitel zanechal majetek jen nepatrné hodnoty, který nebylo možné vydat do vlastnictví tomu, kdo se postaral o pohřeb (protože s vydáním majetku nesouhlasil), dovolací soud nesouhlasí.

Nařídí-li soud likvidaci dědictví, má to za následek, že soud učiní opatření, aby veškerý majetek, o němž se podařilo zjistit, že patřil zůstaviteli, byl zpeněžen, a aby výtěžek získaný zpeněžením zůstavitelova majetku byl rozvržen mezi věřitele, kteří mají právo alespoň na částečné uspokojení svých pohledávek za zůstavitelem z výtěžku zpeněžení (z rozdělované podstaty). Pohledávka přiměřených nákladů zůstavitelova pohřbu se z rozdělované podstaty uhrazuje (spolu s pohledávkami jeho "nemoci") ve druhé skupině [§ 175v odst.2 písm.b) o.s.ř.]; ostatní pohledávky, patřící do třetí až šesté skupiny [§ 175v odst.2 písm.a) až f) o.s.ř.] mohou být i jen částečně uspokojeny, jen jestliže budou plně uspokojeny pohledávky nákladů zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů jeho pohřbu.

Jestliže zůstavitel zanechal majetek jen nepatrné hodnoty, je - s přihlédnutím k jeho rozsahu - zřejmé, že z výtěžku jeho zpeněžení (podaří-li se jej vůbec zpeněžit a nebude-li o něm podle ustanovení § 175u odst.2 o.s.ř. rozhodnuto, že připadá státu) by mohly být zpravidla uspokojeny [samozřejmě po uhrazení pohledávek nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti se zpeněžením majetku patřících do první skupiny podle ustanovení § 175v odst.2 písm.a) o.s.ř.] jen pohledávky patřící do druhé skupiny [§ 175v odst.2 písm.b) o.s.ř.] a že věřitelé ostatních pohledávek zůstanou

neuspokojení. Popsaný postup je zjevně v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení a nepředstavuje (v rozporu s ustanovením § 6 o.s.ř.) rychlou a účinnou ochranu práv; nejenže výtěžek zpeněžení majetku zůstavitele nemůže sloužit k uspokojení více věřitelů, ale navíc by byl zatížen dalšími (nově za likvidace dědictví vzniklými) pohledávkami vzniklými v souvislosti se zpeněžením majetku, jejichž výše by se nutně promítla též do uspokojování pohledávek patřících do druhé skupiny [§ 175v odst.2 písm.b) o.s.ř.].

Uvedené následky by zcela jistě nastaly také v projednávané věci, kdyby soudy přistoupily - jak požadovala dovolatelka - k nařízení likvidace dědictví. Aktiva dědictví po zůstaviteli tvořily kromě částky na hotovosti ve výši 83,- Kč také movité věci ("mobilní telefon zn. Nokia typ 3100, hodinky zn. Geneva a tranzistorové rádio zn. Sony"), o nichž byl při soupisu aktiv a pasiv učiněn závěr, že jsou "bez prodejní hodnoty", a u nichž by pokus o zpeněžení byl zřejmě bezúspěšný (a náklady pokusu o zpeněžení by nesl stát, aniž by mu bylo možné je uhradit); ostatně, i kdyby se je (snad) podařilo zpeněžit, mohly by sloužit (spolu s částkou na hotovosti ve výši 83,- Kč) k úhradě pohledávek vzniklých v souvislosti s jejich zpeněžením a po jejich uspokojení (kdyby přece jen "něco zbylo") též k úhradě pohledávky Města Frýdlant za obstarání zůstavitelova pohřbu. Zjevnou nehospodárnost postupu soudu nemůže "vyvážit" právní postavení dovolatele, který by po provedené likvidaci dědictví vskutku nebyl "právním nástupcem zůstavitele se všemi důsledky z toho plynoucími". Smysl a účel likvidace dědictví spočívá - jak uvedeno již výše - v tom, že bude zpeněžen veškerý majetek, o němž se podařilo zjistit, že patřil zůstaviteli, a že výtěžek získaný zpeněžením zůstavitelova majetku bude rozvržen mezi věřitele, kteří mají právo alespoň na částečné uspokojení svých pohledávek z rozdělované podstaty, a nepatří k nim "pocity" organizační složky státu, která hospodaří s majetkem, jenž připadne státu podle ustanovení § 462 obč. zák., o jejím "právním postavení"; ostatně, její "právní postavení" je zcela nepochybné, jestliže je jednoznačné, že z důvodu odpovědnosti za dluhy zůstavitele podle ustanovení § 472 odst.1 obč. zák. není stát povinen uhradit (do výše ceny nabytého dědictví) - kromě pohledávky Města Frýdlant za obstarání zůstavitelova pohřbu - žádnou jinou pohledávku, i kdyby se (snad) některý věřitel zůstavitele přece jen dodatečně objevil.

Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že předpoklady pro nařízení likvidace dědictví nejsou splněny nejen tehdy, má-li být řízení o dědictví zastaveno (175h o.s.ř.), ale ani v případě, že zůstavitel zanechal jen majetek nepatrné hodnoty a že k zastavení řízení o dědictví podle ustanovení § 175h odst.2 o.s.ř. nedošlo jen proto, že ten, kdo se postaral o pohřeb, odmítl převzít nepatrný majetek zůstavitele do vlastnictví.

Protože usnesení odvolacího soudu je správné a protože nebylo zjištěno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v P., podle ustanovení § 243d písm. a) o.s.ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)